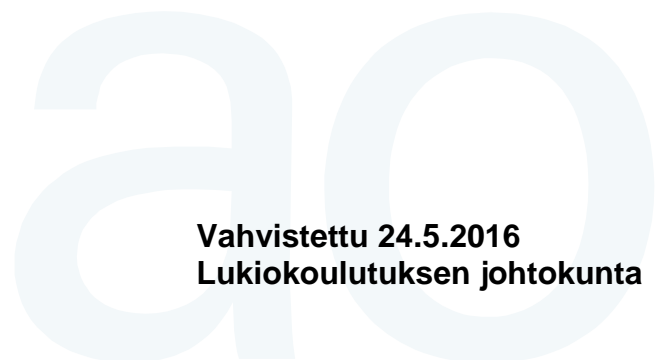

**OPIKELIJOIDEN
TASA-ARVO- JA
YHDENVERTAISUUSSUUNNITELMA**

**Vahvistettu 24.5.2016
Lukiokoulutuksen johtokunta**

Lukijalle ja käyttäjälle

Oppilaitokset ovat monimuotoisia yhteisöjä. Niissä opiskelee ja työskentelee taustaltaan ja toimintakyvyiltään erilaisia, eri-ikäisiä ihmisiä. Tasa-arvolain kokonaisuudistus toi uuden veloitteen oppilaitoksille. Tasa-arvoa on edistettävä tasa-arvosuunnittelulla. Jyväskylän lukiokoulutuksen tasa-arvosuunnitelma on toiminnallinen suunnitelma. Suunnitelmassa esitellään oppilaitoksen toiminta ja sen kehittäminen perusoikeutena pidettävän sukupuolten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kannalta. Suunnitelmassa tuodaan esiin kuinka erilaisista lähtökohdista tulevat opiskelijat saavat tasavertaiset mahdollisuudet opiskeluun.

Tasa-arvolain tarkoituksena on estää sukupuoleen perustuva syrjintä ja edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa sekä tässä tarkoituksessa parantaa naisten asemaa erityisesti työelämässä. Lain tarkoituksena on myös estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä.

Yhdenvertaisuusohjelman taustalla on Suomen perustuslaki. Laissa todetaan, että ketään ei saa ilman hyväksyvää perustetta asettaa eri asemaan. Yhdenvertaisuuslaissa ja tasa-arvolaissa kielletään, että ketään ei syrjitä sukupuolen, iän tai kansallisen alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Jyväskylän lukiokoulutuksessa opetustoimintaa koskeva tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma on yksi dokumentti. Suunnitelma pohjautuu Opetushallituksen opas ”Esteettömästi toisen asteen opintoihin” (2014) ja Sisäasianministeriön julkaisuun ”Oppia kaikille” (2013).

Jyväskylä 24.5.2016

Tulosaluejohtaja

Sisällys

1 TASA-ARVOLAIN JA YHDENVERTAISUUSLAIN KÄSITTEET JA VELVOITTEET	4
1.1 Tasa-arvolain velvoitteet	4
1.2 Yhdenvertaisuuslain velvoitteet	4
1.3 Opetuksen tasa-arvoa ja yhdenmukaisuutta edistävät tavoitteet	5
2 SUUNNITELMIEN LAADINTA.....	5
2.1 Laadintaprosessi	5
2.2 Tiedottaminen, toimenpiteet ja päivitys ja seuranta	6
3 TOIMENPITEET TASA-ARVOISUUDEN EDISTÄMISEKSI.....	6
3.1 Opiskelijavalinta	6
3.2 Tasa-arvo opintosuoritusten arvioinnissa	7
3.3 Opetuksen järjestäminen ja oppimiserojen vähentäminen	7
3.4 Asenteellinen, sosiaalinen ja psyykkinen esteettömyys.....	8
3.5 Oppimateriaalit, tieto- ja viestintäteknikka esteettömyyttä tukemassa.....	9
3.6 Tilojen ja oppimisympäristön fyysinen saavutettavuus	9
4 TOIMENPITEET YHDENVERTAISUUDEN EDISTÄMISEKSI	9
4.1 Ikä	9
4.2 Elämäkatsomus, vakaumus ja mielipiteet	10
4.3 Etninen tausta, kansallisuus ja kieli	10
4.4 Sukupuolen moninaisuus.....	11
4.5 Seksuaalinen suuntautuminen	11
4.6 Vammaisuus ja terveydentila	12

1 Tasa-arvolain ja yhdenvertaisuuslain käsitteet ja velvoitteet

Tasa-arvolain muutokset: Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986/30.12.2014), Yhdenvertaisuuslaki 30.12.2014.

1.1 Tasa-arvolain velvoitteet

Vuonna 2014 uudistetun tasa-arvolain 5a pykälä velvoittaa, että oppilaitoksissa tulee vuosittain yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden edustajien kanssa laatia tasa-arvosuunnitelma. Suunnitelma voidaan sisällyttää osaksi opetussuunnitelmaa tai muuta oppilaitoksen suunnitelmaa.

Tasa-arvosuunnitelman tulee sisältää:

1. Selvitys oppilaitoksen tasa-arvotilanteesta
2. Tarvittavat toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi
3. Arvio aikaisempaan tasa-arvosuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää oppilas- ja opiskelijavalintoihin, opetuksen järjestämiseen, oppimiseroihin ja opintasuoritusten arviointiin sekä seksuaalisen häirinnän ja sukupuoleen perustuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen.

Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

1.2 Yhdenvertaisuuslain velvoitteet

Yhdenvertaisuusohjelman taustalla on Suomen perustuslaki. Laissa todetaan, että ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan. Yhdenvertaisuuslain tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäistä syrjintää sekä tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa.

Koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Oppilaitoksen on varattava opiskelijoille ja heidän huoltajilleen mahdollisuus tulla kuulluiksi edistämistoimista.

(Esteettömyys käsitteeseen liitetään usein yhdenvertaisuuden periaate. Koulutuksen esteettömyydellä tarkoitetaan sitä, että opiskelijan mahdolliset tuentarpeet tai erityisjärjestelyt opiskelijavalinnassa ja opiskelussa eivät saa muodostua esteeksi hänen yhdenvertaiselle koulutukseen valituksi tulemiselleen ja opiskelulle.)

1.3 Opetuksen tasa-arvoa ja yhdenmukaisuutta edistävät tavoitteet

Tasa-arvo sisältyy monin tavoin koulutuksen yleisiin tavoitteisiin ja opetussuunnitelmien perusteisiin. Opetuksen yleisiin tavoitteisiin kuuluvat esimerkiksi ihmisoikeuksien kunnioittaminen ja edistäminen, demokratia ja tasa-arvon edistäminen, omien valintojen suunnittelu ja tekeminen sekä vastuu valinnoista.

Erilaiset opetusmenetelmät, tukitoimet ja opetusjärjestelyt mahdollistavat esteettömän oppimisen oppimis- ja opiskeluvaikeuksista riippumatta. Lähtökohtana on se, että pidetään kaikista opiskelijoista huolta, arvostetaan opiskelijoiden erilaisuutta sekä tuetaan heidän henkilökohtaista ja ammatillista kasvuaan kohti työllisyyttä ja hyvää elämää.

2 Suunnitelmien laadinta

2.1 Laadintaprosessi

Jyväskylän lukiokoulutuksessa laaditaan yhdistetty tasa-arvo – ja yhdenvertaisuussuunnitelma, koska kummassakin on kyse syrjinnän ennaltaehkäisemisestä ja tasa-arvoisen ja yhdenvertaisen oppimisympäristön kehittämisestä. Tämän suunnitelman linjausten pohjalta kukin lukio tekee vuosittain osaksi omaa vuosisuunnitelmaansa lukiokohtaisen suunnitelman tarvittavine toimenpiteineen. (Vaihtoehtona 2 – 3 vuotinen suunnitelma ja kartoitus, vuosittaiset vuosisuunnitelmaan tarvittavat päivitykset). Suunnittelutyö tehdään yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa.

2.2 Tiedottaminen, toimenpiteet ja päivitys ja seuranta

Suunnitelmista tiedotetaan lukiokoulutuksen johtokunnalle (vuosisuunnitelmien ja niiden arvioinnin yhteydessä), johtoryhmälle, henkilökunnalle, opiskeluhuollon toimijoille, tutoreille ja oppilaskunnalle.

Lukuvuosittain keväällä ennen koulukohtaisten suunnitelmien laadintaa opiskelijoille suoritetaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysely, jolla kartoitetaan ko. tilanne.

Tasa-arvon ja yhdenmukaisuuden edistämiseksi suunnattuja toimenpiteitä seurataan myös muitten kyselyiden kautta (mm. valmistumisvaiheen kyselyt, kouluterveyskysely).

Koulukohtaisen suunnitelman toteutumisen lukuvuosittaisesta seurannasta vastaa lukioiden johtoryhmät rehtoreiden johdolla, koko lukiokoulutuksen osalta lukiokoulutuksen johtoryhmä tulosaluejohtajan johdolla. Arviointityön kautta sovitaan toimenpiteiden lisäksi tarvittavat isommat kehittämistoimet.

Suunnitelma laaditaan kolmen vuoden välein (vuosina 2016–2019–2022) mutta tavoitteita ja toteutumista seurataan vuosittain. Suunnitelmien päivitys tehdään tarvittaessa tässä yhteydessä.

3 Toimenpiteet tasa-arvoisuuden edistämiseksi

3.1 Opiskelijavalinta

Opiskelijavalinta tapahtuu hakijoiden perusopetuksen päättötodistuksen lukuaineiden keskiarvon perusteella. Erityislukioihin on omat erilliset pääsykriteerit. Opiskelijavalinnan jälkeen vapautuville paikoille täydennys tapahtuu varasijajärjestelmän kautta. Vapaaksi jääviä paikkoja täydennetään täydennyshaun kautta. Aikuislukioon ei ole keskiarvorajaa, vaan 18 vuoden ikäraja. Sitä nuoremmat pääsevät aikuislukioon vain henkilöön liittyvin erityisin perustein.

Ennen koulutukseen hakeutumista hakijan on tärkeää saada realistista tietoa omista mahdollisuuksistaan. Ohjauksen ja tiedotuksen esteettömyys edistää oikeita koulutusvalintoja ja vähentää näin myös opintojen keskeyttämistä. Näihin tavoitteisiin pääsemiseksi lukiokoulutus tekee yhteistyötä perusopetuksen kanssa.

Kurssitarjottimen tavoitteena on mahdollisimman monipuolinen kurssitarjonta. Tätä kautta tuetaan laaja-alaisesti opiskelijoiden mahdollisuuksia jatko-opintoihin. Kurssitarjonta suunnitellaan lukioiden yhteistyönä.

3.2 Tasa-arvo opintosuoritusten arvioinnissa

Opiskelijan arvioinnilla ohjataan sekä kannustetaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijan oppimista arvioidaan kurssin aikana. Opiskelun oppimista ja työskentelyä arvioidaan monipuolisesti. Arviointi ei kohdistu opiskelijoiden arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin kurssin tavoitteet ja arviointiperusteet on selvitettävä opiskelijalle kurssin alussa, jolloin niistä keskustellaan opiskelijoiden kanssa.

Opiskelijalla on mahdollisuus tutustua arvioinnin perustana olevaan aineistoon sen jälkeen, kun hän on saanut tietoonsa arviointipäätöksen.

Diagnosoidut vammat tai niihin rinnastettavat vaikeudet, kuten lukemis- ja kirjoittamishäiriö, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, otetaan huomioon arvioinnissa.

3.3 Opetuksen järjestäminen ja oppimiserojen vähentäminen

Oppilaitos on oppiva yhteisö, joka edistää kaikkien jäsentensä oppimista ja haastaa tavoitteelliseen työhön. Lukioissa opiskelijat toimivat turvallisissa ja terveellisissä opiskeluympäristöissä. Tavoitteena on, että opiskeluympäristöt ovat monipuolisia ja että ne rikastuttavat opiskeluun liittyviä kokemuksia ja edistävät opiskelumotivaatiota. Toiminta on opiskelijalähtöistä ja se vahvistaa opiskelijoiden omaa toimijuutta, kehitystä ja oppimista.

Opiskelijoiden yksilöllistä etenemistä tuetaan luomalla mahdollisuuksia mm. henkilökohtaisille opintopoluille, verkko-opiskelulle ja itsenäiselle opiskelulle.

Lukioissa on yhteinen ohjaussuunnitelman pohja, jonka pohjalta laaditaan lukiokohtaiset suunnitelmat. Tämän lisäksi jokainen opiskelija laatii oman henkilökohtaisen opiskelu-, jatko-opinto ja urasuunnitelman (HOPS).

Lukiokoulutuksessa tuetaan jokaisen nuoren opiskelua ja oppimista. Tässä työssä aineenopettajan rooli on merkittävä. Oppimisen ja opiskelun tuen muotoja Jyväskylän lukioissa ovat opiskeluhuoltotyö, tehostettu opintojen ohjaus, ryhmänohjaus ja erityisopetus. Erityisopetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijaa oppimisen ongelmissa.

Pääpaino on ennaltaehkäisevässä työssä. Opiskelijan tuen tarve arvioidaan tapauskohtaisesti. Keskeisiä asioita ovat oppimisen esteettömyys, oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisy ja varhainen tunnistaminen. Tarvittavat tukitoimet suunnitellaan yhdessä opiskelijan ja mahdollisten asiantuntijoiden kanssa. Tukimuotoina voivat olla opetuksen eriyttäminen ja muut pedagogiset ratkaisut, kurssien valintamahdollisuuksien hyödyntäminen, monipuolinen opinto-ohjaus ja ryhmänohjaajan tuki. Tukitoimet voidaan kirjata opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan.

3.4 Asenteellinen, sosiaalinen ja psyykinen esteettömyys

Asenteellinen, sosiaalinen ja psyykinen esteettömyys luovat perustan oppilaitoksen toiminnalle, jossa otetaan huomioon opiskelijoiden osallisuus ja hyvinvointi. Ne eivät ole toisistaan kokonaan erillisiä esteettömyyden ulottuvuuksia vaan ne limittyvät keskenään ja toimivat toistensa edellytyksinä.

Jyväskylän lukiokoulutuksessa asenteellisella esteettömyydellä tarkoitetaan yhdenvertaista asennoitumista jokaisen opiskelijan opiskelumahdollisuuksiin hänen ominaisuuksistaan tai taustastaan riippumatta. Sosiaalisesti esteettömässä oppilaitoksessa jokainen opiskelija voi tuntea kuuluvansa oppilaitosyhteisöön ja osallistua sosiaaliseen toimintaan. Kun toiminnassa otetaan huomioon esimerkiksi erilaiset kulttuurit, voidaan parantaa sosiaalista ja asenteellista esteettömyysnäkökulmaa. Psyykinen esteettömyys voidaan nähdä mielen hyvinvointina, joka tarjoaa eväitä ja voimavaroja oppimiseen ja kehittymiseen. Erityisesti opintojen aloitus on usealle nuorelle haasteellinen vaihe elämässä. Elämänmuutokset voivat vaatia nuorelta erityisen paljon voimavaroja, opiskelijoiden mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin liittyvät kysymykset ovat oppilaitoksen arjessa läsnä vahvasti. Näiden asioiden tiimoilta yhteistyö opiskeluhuollon kanssa on välttämätöntä.

3.5 Oppimateriaalit, tieto- ja viestintäteknikka esteettömyyttä tukemassa

Tietotekniikan ja teknologian nopea kehittyminen on tuonut mahdollisuuksia ja haasteita kaikille soveltuvien ja esteettömien laitteiden, ohjelmien, oppimateriaalien ja oppimisympäristöjen luomiseen. Jyväskylän lukiokoulutuksessa kehitetään jatkuvasti erityisesti tieto- ja viestintäteknikkaa opetuskäytössä. Tavoitteena on monipuolistaa opetusta ja helpottaa vuorovaikutusta opiskelijoiden ja henkilökunnan välillä. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään digitaalisia opiskelu ympäristöjä, oppimateriaaleja ja työvälineitä eri muodoissa esitetyn informaation hankintaa ja arviointiin sekä uuden tiedon tuottamiseen ja jakamiseen.

3.6 Tilojen ja oppimisympäristön fyysinen saavutettavuus

Koulutuksen järjestäjän velvollisuus on huolehtia fyysisestä esteettömyydestä siten, että oppilaitosrakennus on saavutettava ja liikkuminen ja toiminta ovat esteetöntä ja opiskelijoiden hyvää ergonomiaa tukevaa. Oppilaitoksen tilojen saavutettavuus, liikkumis- ja toimintaesteettömyydessä on huomioitava myös turvallisuusnäkökulma. Turvallisuussuunnitelma ja pelastussuunnitelma ovat löydettävissä henkilökunnan intrasta. Oppimisympäristöä koskevissa ratkaisuisa otetaan huomioon, että oppimista tapahtuu mitä moninaisimmissa tilanteissa ja paikoissa.

4 Toimenpiteet yhdenvertaisuuden edistämiseksi

4.1 Ikä

Ikäsyrynnällä tarkoitetaan ikään perustuvaa syrjintää. Kuka tahansa voi tulla syrjityksi ikänsä perusteella, vaikka ikä saattaakin olla heikosti tunnistettava syrjintäperuste. Ikäsyrynnälle on ominaista, että sen kohteena voivat olla eri-ikäiset ihmiset. Kuitenkin ikäsyryntä kohdistuu usein nuoriin. On tärkeää ymmärtää, että ikäsyryntä perustuu monesti erheellisiin tietoihin ikääntymisestä. Opiskeluyhteisöissä on eri-ikäisiä ja erilaisissa elämäntilanteissa olevia ihmisiä.

Jyväskylän lukiokoulutuksen toimintaperiaatteet:

Jyväskylän lukiokoulutuksessa eri-ikäisiä ihmisiä sekä heidän vahvuuksiaan ja kehittämishaasteitaan arvostetaan ja kunnioitetaan. Eri-ikäisten opiskelijoiden kohtaamisille luodaan suotuisa ilmapiiri.

4.2 Elämäkatsomus, vakaumus ja mielipiteet

Vakaumuksen ja mielipiteiden käsitteeseen kuuluu monenlaisia arvopohjia, jotka voivat olla lähestymistavoiltaan eettisiä, yhteiskunnallisia tai uskonnollisia. Esimerkiksi vegaani, totaalikieltäytyjä, vapaa-ajattelija, mormoni, muslimi tai poliittisesti aktiivinen henkilö voi joutua syrjinnän kohteeksi. Syrjintä vakaumuksen perusteella on laissa kielletty. Kiellettyä on myös oman syrjivän käytöksen perusteleva vakaumuksella. Syrjintä vakaumuksen perusteella tarkoittaa ihmisen elämäkatsomuksellisten arvojen loukkaamista.

Jyväskylän lukiokoulutuksen toimintaperiaatteet:

Jyväskylän lukiokoulutuksessa kunnioitetaan ihmisten erilaisia elämäntapoja ja – arvoja, esimerkiksi vakaumuksesta johtuvaa ruokavaliota. Ilmapiiri on erilaisia vakaumuksia kohtaan avoin ja erilaisiin vakaumuksiin suhtaudutaan yhdenvertaisesti. Jokainen lukio on yhteisö, jossa monista kieli-, katsomus ja uskontotaustoista tulevilla ihmisillä on mahdollisuus tunnistaa hyvän elämän arvoja ja periaatteita sekä harjaantua yhteistyöhön. Lukiossa kannustetaan keskinäiseen välittämiseen ja huolenpitoon. Arvoperusta toteutuu lukion toimintakulttuurissa, kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja työskentelyn organisoinnissa. Opiskelija – ja henkilökuntaa edustavat järjestöt toimivat ja tiedottavat avoimesti ja kunnioittavasti sekä ottava huomioon erilaiset elämäkatsomukselliset lähestymistavat kuten esimerkiksi uskonnolliset, yhteiskunnalliset ja eettiset arvot.

4.3 Etninen tausta, kansallisuus ja kieli

Kansainvälistymisen johdosta taustaltaan, kansallisuudeltaan ja kieleltään erilaiset ihmiset kohtaavat yhä enemmän. Etnisyyden keskeisiä käsitteitä ovat etninen identiteetti ja etninen ryhmä, kuten esim. yhteinen alkuperä ryhmällä tai kulttuurilla, ryhmäidentiteettiä omaavia ihmisiä. Etninen ja kulttuurinen tausta kuuluvat identiteettiin ja sisältävät monenlaisia tapoja olla suhteessa itseen, toiseen ja ympäristöön.

Jyväskylän lukiokoulutuksen toimintaperiaatteet:

Jyväskylän lukiokoulutus on monikulttuurinen ja se ylläpitää avointa ja rohkeaa keskustelukulttuuria.

Kaikkia lukiokoulutuksessa toimivia henkilöitä kohdellaan tasavertaisesti riippumatta henkilön etnisestä taustasta, kansallisuudesta ja kielestä. Näihin asioihin liittyvää syrjintää ei hyväksytä.

Lukio-opetus kannustaa pohtimaan kansainvälisen kehityksen mahdollisuuksia, kansainväliseen yhteistyöhön ja maailmankansalaisuuteen YK:n kehitystavoitteiden mukaisesti. Lukiokoulutus tarjoaa opiskelijoilleen mahdollisuuden monipuoliseen tietojen ja taitojen hankkimiseen mm. kansainvälisten yhteistyöverkostojen kautta.

4.4 Sukupuolen moninaisuus

Luonnollistettua sukupuoli-jakoa monipuolistavat mm. intersukupuoliset, transsukupuoliset sekä henkilöt, jotka jättävät sukupuolensa kokonaan määrittelemättä tai määrittelevät sen joksikin muuksi kuin naiseksi tai mieheksi. Sukupuoli-identiteetin lisäksi myös sukupuolen ilmaisu voi erota juridisesta sukupuolesta.

Sukupuoleen kohdistuva syrjintä ilmenee esim. sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun väheksymisenä tai asiattomina kommentteina.

Jyväskylän lukiokoulutuksen toimintaperiaatteet:

Kaikkia opiskelijoita, henkilöstön jäseniä ja vierailijoita kohdellaan yhdenvertaisesti ja kunnioittavasti huolimatta heidän sukupuolestaan tai sukupuolen ilmaisustaan. Sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun kohdistuvaa syrjintää ja väheksyntää tai sukupuoleen perustuvaa ja seksuaalista häirintää ei hyväksytä.

4.5 Seksuaalinen suuntautuminen

Ihmiset määrittelevät itsensä seksuaalisuudesta puhuttaessa esimerkiksi aseksuaaleiksi, biseksuaaleiksi, heteroiksi, homoiksi, lesboiksi, joksikin muuksi tai jättävät määrittelyn tekemättä. Tätä seksuaalista moninaisuutta tulee kunnioittaa. Lain mukaan ihmistä ei saa asettaa eriarvoiseen asemaan seksuaalisen suuntautumisen perusteella.

Jyväskylän lukiokoulutuksen toimintaperiaatteet:

Opiskelijan, henkilökuntaan kuuluvan ja vierailijan seksuaalista suuntautumista kunnioitetaan eikä siihen perustuvaa syrjintää sallita. Erilaisten ihmisten kohtaamisen ja arvostamisen kulttuuria tuetaan ja edistetään.

4.6 Vammaisuus ja terveydentila

Vammaisuudella tarkoitetaan synnynnäistä tai myöhemmin sairauden tai tapaturman aiheuttamaa ominaisuutta. Vammainen ihminen ei välttämättä ole sairas. Vammaisella voi olla myös liikuntarajoitteita ja niiden vuoksi hän saattaa tarvita apuvälineitä. Apuvälineitä käyttävällä tulee olla mahdollisuus osallistua täysipainoisesti ja toimia yhdenvertaisesti muiden kanssa.

Jyväskylän lukiokoulutuksen toimintaperiaatteet:

Ketään ei syrjitä vamman tai terveydentilan perusteella, kohtelu on yhdenvertaista ja asiallista, on sitten kyse psyykkisestä tai fyysisestä sairaudesta tai vammasta. Opiskelijalla tai henkilöstöön kuuluvalla on oikeus päättää, mitä hän kertoo yhteisönsä henkilöille terveydentilastaan tai vammastaan. Opiskeluympäristössä tehdään mahdollisuuksien mukaan erityisjärjestelyitä.